

ANNE-BABA TUTUMLARI

Aile; anne-baba ve çocuklardan oluşan en küçük sosyal birimdir.

Çocuğun aile ortamında olumlu kişilik özellikleri geliştirmesi, iyi bir eğitim alması ve bütüncül olarak gelişimi için ailenin çocuğa karşı sergilediği tutumlar çok önemlidir.

Anne-baba tutumları, çocukların kişiliklerinin besleyen, güçlendiren, şekillendiren en büyük faktördür.

ANNE- BABA TUTUMLARI

OTORİTER ANNE-BABA TUTUMU

İLGİSİZ ANNE-BABA TUTUMU

MÜKEMMELİYETÇİ ANNE-BABA TUTUMU

AŞIRI KORUYUCU ANNE-BABA TUTUMU

TUTARSIZ ANNE-BABA TUTUMU

AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ ANNE-BABA TUTUMU

DEMOKRATİK ANNE-BABA TUTUMU

OTORİTER ANNE- BABA TUTUMU

- Bütün kontrol anne babadadır.
- Çocuğa aşırı baskı ve disiplin uygulanır.
- Çocuk ile ilgili küçük kararları bile anne baba alır ve çocuğa fikri sorulmaz.
- Çocuğun kişilik yapısı, ilgi ve ihtiyaç dikkate alınmadan kurallar koyulur ve bu kurallara çocuğun istisnasız itaat etmesi beklenir.
- Sert bakış, sevgiden mahrum bırakma gibi yöntemler görülür.
- Çocuğun en ufak yaramazlığı bile ağır cezalar ile sonuçlandırılır. Çocukları ile iletişimleri oldukça yetersiz, soğuk ve serttir

OTORİTER AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

1

Dıştan denetimlidirler. Kendi başlarına karar veremezler dışarıdan birilerinin onu yönlendirmesini beklerler.

2

Sürekli eleştirildiği için aşağılık duygusu geliştirebilir

3

Sessiz çekingen başkalarının etkisinde kolayca kalabilen çocuklardır

4

Çocuk; sürekli kusurları görüldüğü için streslidir ve hata yapma olasılığı artar. Hata yapan kişileri affetmekte, hoşgörülü olmakta zorluk yaşarlar.

5

Stresli ve tedirgin olurlar.

6

Tam tersi çocuk isyankarda olabilir. Çünkü çocuk otoritenin olmadığı yerde fırsat bulup yanlış davranışlara yönelebilir.

İLGİSİZ ANNE- BABA TUTUMU

- Çocuğun davranışları karşısında ilgisiz ve vurdumduymaz davranışlar sergileyen anne babalardır. Bu tip aileler için çocuğun varlığı ile yokluğu belli değildir.
- Çocuk anne babayı rahatsız etmediği müddetçe, çocukla ilgili problem yoktur, eğer çocuk anne babayı rahatsız ederse o zaman çocuk ile ilgili gündem oluşur.
- Bu gündem daha çok şikayetlerle doludur. Bu tip ailelerde çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilmektedir.
- Çocuğun hareketlerinin görmezlikten gelinerek dışlanması söz konusudur.
- Anne, baba, çocuk arasında iletişim kopukluğu vardır. Ailenin çocuğa tepkileri düşük seviyededir.

İLGİSİZ AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

Çocuk dikkat çekmek için etrafına zarar verebilir

Sözlü iletişim yetersizliğinden dolayı dil gelişiminde gecikme, konuşma bozuklukları ortaya çıkabilir

Özgüven sorunu yaşar. Hayattan ve kendisinden beklentisi olmaz

İnsanlarla ilişki kuramaması sonucu sosyal gelişmesinde gecikme ve saldırgan davranışlar sergileyebilir.

MÜKEMMELİYETÇİ ANNE- BABA TUTUMU

- Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarından her şeyin en iyisini bekler.
- Kendi gerçekleştiremedikleri şeyleri çocuklarının gerçekleştirmesini beklerler.
- Çocuklarından yüksek başarı beklerler. Ayrıca çok iyi resim yapmalı, şarkı söylemeli, iyi konuşmalı lider olmalı, iyi yüzmeli koşmalı, herkesin parmakla göstereceği örnek davranışlar sergileyen bir çocuk olmalıdır.

- Çocuklarının kapasitelerini zorlarlar. Çocuğun kaldıramayacağı yükler yüklenir. Çocuğun yanlış yapmaya hakkı yoktur.
- Anne babaların kuralları ve kalıpları vardır, çocuklar bu kurallara uymak zorundadır. Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarından aşırı şekilde toplum kurallarına uymasını beklerler.
- Çocuklar tıpkı bir büyük gibi yetiştirilir. Çocuğun arkadaşlarını bile aile seçer. Çocuk sürekli ailenin istediği kalıba uymak zorundadır.

MÜKEMMELİYETÇİ AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

Başarısızlığa uğradıklarında kolayca hayal kırıklığı yaşarlar.

Kendilerine güvenleri yoktur.Yanlış yapmaktan korkarlar.

Okuldaki sıraları hep derli toplu, ders aralarında ödev yapan, grup çalışması gerektiğinde şikayet eden, bir işi tam yapmak için günler öncesinden çalışmaya başlayan çocuklardır

Aşırı titiz ya da tam tersi dağınık çocuklardır

AŞIRI KORUYUCU ANNE-BABA TUTUMU

- Aile tarafından çocuğun her çağrısına cevap verilir. Bu tip aileler çocuklarının üzerlerine titrerler. Çocuğa zarar gelebilecek ortamlardan kaçınırlar. Ağlamasın, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mikrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti gösterir.

Çocuk adeta bir cam fanus içinde büyütülür

- Genellikle bu tutuma geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi ailelerde görülür.Çocuklar abartılmış sevginin odak noktası olurlar, çocuklar el bebek gül bebek büyütülür.
- Aşırı koruyucu anne, çocuğuyla öyle bütünleşir ki onun büyüdüğün ve olgunlaşabildiğini asla kabul etmek istemez.

AŞIRI KORUYUCU AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN

ÖZELLİKLERİ

Bu çocuklar kendi başına karar vermede güçlükler yaşar, kendine güveni yoktur, genellikle tek başına bir işe başlama ve sürdürme becerilerini gösteremezler.

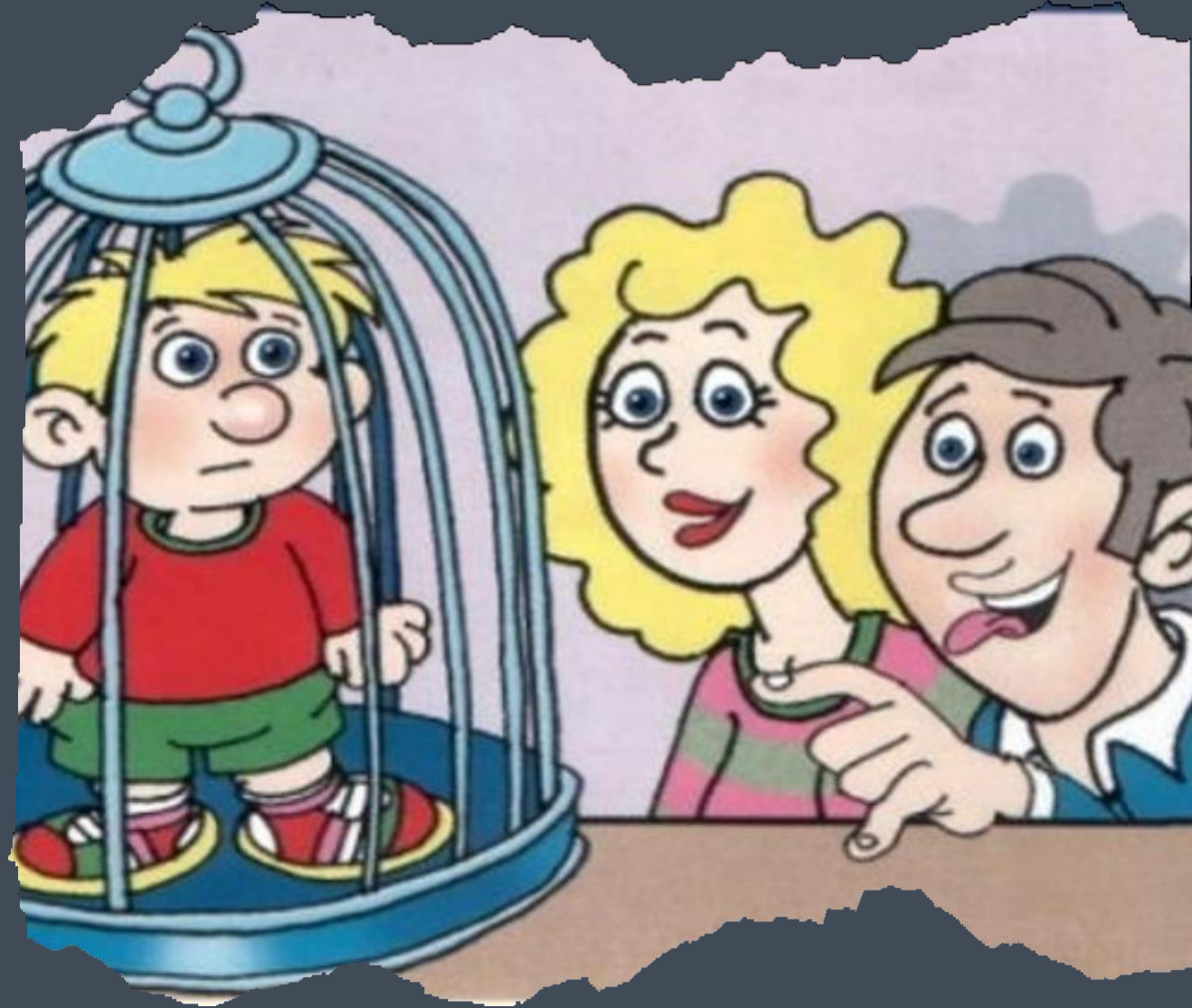
Genellikle aşırı bağımlı, özgüveni düşük çocuklar olurlar.

Bu tutumla yetişen çocukların bazıları utangaç ve çekingen bir kişilik geliştirir. Bazıları ise inatçı, aşırı otoriter, etrafındaki kişilerin haklarını, isteklerini dikkate almayan, onları kullanan, sorumsuz, şımarık bir kişilik geliştirebilir

Bu tutuma sahip ailede yetişen çocuklar isteklerini sıralayıp, istekleri olmadığında (başta yemek yememe olmak üzere) öfke nöbeti yaşayarak anne babaya bağırma gibi davranışlar sergileyebilir.

TUTARSIZ/ DENGESİZ ANNE-BABA TUTUMU

✓ Anne veya babanın kendi içindeki tutarsızlıkları

✓ Anne ve babanın kendi aralarındaki tutarsızlıkları

- Tutarsız tutum sergileyen anne babaların çocuk yetiştirirken belli kuralları yoktur.
- Çocuğa karşı gereksiz yere aşırı hoşgörölü bazen de çok otoriter olabilirler. Tavırlarını kestirmek mümkün değildir. Bazı durumlarda aşırı tepki verebilirler.
- Tutarsız tutum anne babanın kendi belli kuralları, çocuk yetiştirme tarzları olmadığı için veya anne ile babanın disiplin anlayışları vb arasındaki anlaşmazlıklardan ortaya çıkabilir.

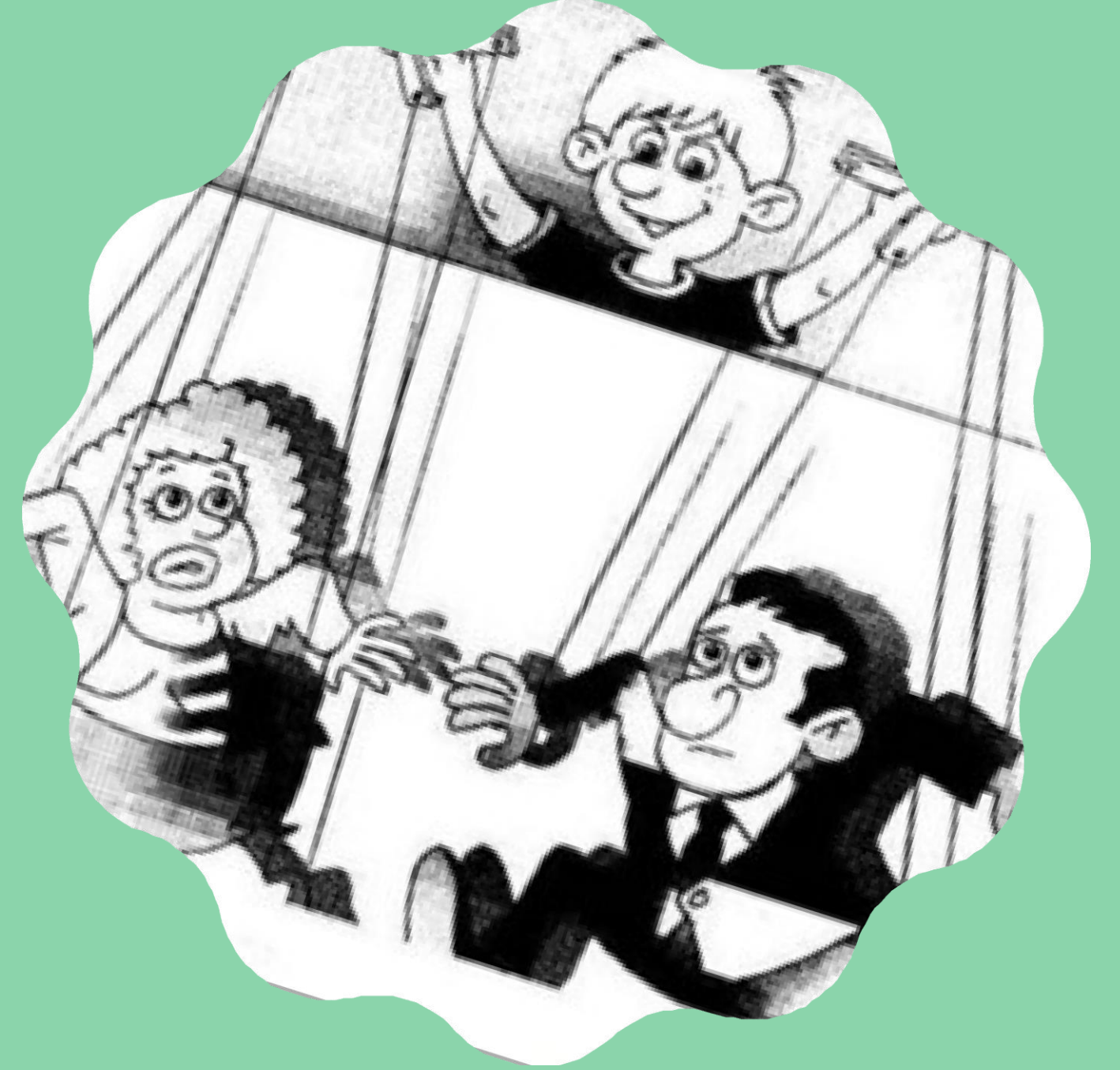
TUTARSIZ/DENGESIZ AILEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

- ✘ Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar, kaygılı, güvensiz bir kişilik sergileyebilirler
- ✘ Tutarsız bir kişilik yapısına sahip olabilirler
- ✘ Aşırı isyankar ya da aşırı boyun eğici olabilirler. Büyüdüklerinde karşısındaki insanlara güvenmek de zorlanabilirler
- ✘ Karar alırken veya aldığı kararları uygulamakta güçlükler yaşayabilirler

AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ ANNE- BABA TUTUMU

- Aile içinde çocuğun hakları sınırsızdır. Çocuğun nerede duracağı belirlenmemiştir. Çocuktan kurallara uyması beklenmez zaten kuralları uygulama ve denetleme düzensizdir.
- Çocuğun aşırı hareket ve davranış serbestliği vardır. Kendisine ve çevresine zarar verebilecek davranışlarda bile denetimden uzaktır, aile müdahale etmez.
- Aile doğruyu ve yanlışı çocuğunun yaparak yaşayarak öğrenmesini ister, çocuğa neyi yapması veya neyi yapmaması konusunda bilgi verilmez.

AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

1

Bu tutumda yetişen çocuklar bir müddet sonra anne babalarını denetim altına alırlar, her şeyi istedikleri gibi yapmaya alışan şımarık çocuklar olabilirler

2

Her ortamda istediklerini elde ettikleri için doyumsuzdurlar. Anne babanın bu serbest tutumları ev içinde geçerli olduğu gibi ev dışında da geçerlidir.

3

Bencil ve saygısız olabilirler. Toplumun vermediği hakları kendilerine tanımaya çalışırlar

4

Kural tanımayan bu çocuklar okullardaki kurallarla karşı karşıya kalınca bu kurallara uymakta zorlanabilirler, bu konuda sınıf içinde veya okulda problemler yaşanabilir

5

Devamlı birilerinden hizmet bekleyen her isteklerinin yapılmasını bekleyen çocuklar olabilirler. Bu nedenle gruba-topluma uyum sağlarken zorlanabilirler.

DEMOKRATİK ANNE- BABA TUTUMU

- Çocukla tartışan, görüş alış verişini özendiren, anlayışlı ve sevecen olan aile modelidir
- Çocuğa büyüdükçe daha çok sorumluluk veren ve genel anlamda çocuğun bireyselliğine saygı duyan ebeveynlerdir.
- 'Çoğu zaman evde ve dışarıda var olan kuralların nedenlerini çocuğun anlayabileceği yönden açıklarlar.

- Bu aileler her zaman sözlü uzlaşma taraftarıdır. Aynı zamanda çocuğun belli bir disiplin içinde olmasını da desteklerler.
- Çocuğun ilgilerini, yeteneklerini göz önünde tutarak, yeteneklerini gerçekleştirebileceği ortamlar hazırlarlar
- Anne babalar çocuklarına karşı hoşgörülüdürler, onları desteklerler, çocuklarıyla ilgili kararlar alırken seçenekler sunarlar.
- Anne ve baba çocuğa davranışlarıyla iyi bir modeldir. Çocuklarından görmek istemedikleri davranışı kendileri de yapmak istemezler

DEMOKRATİK AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

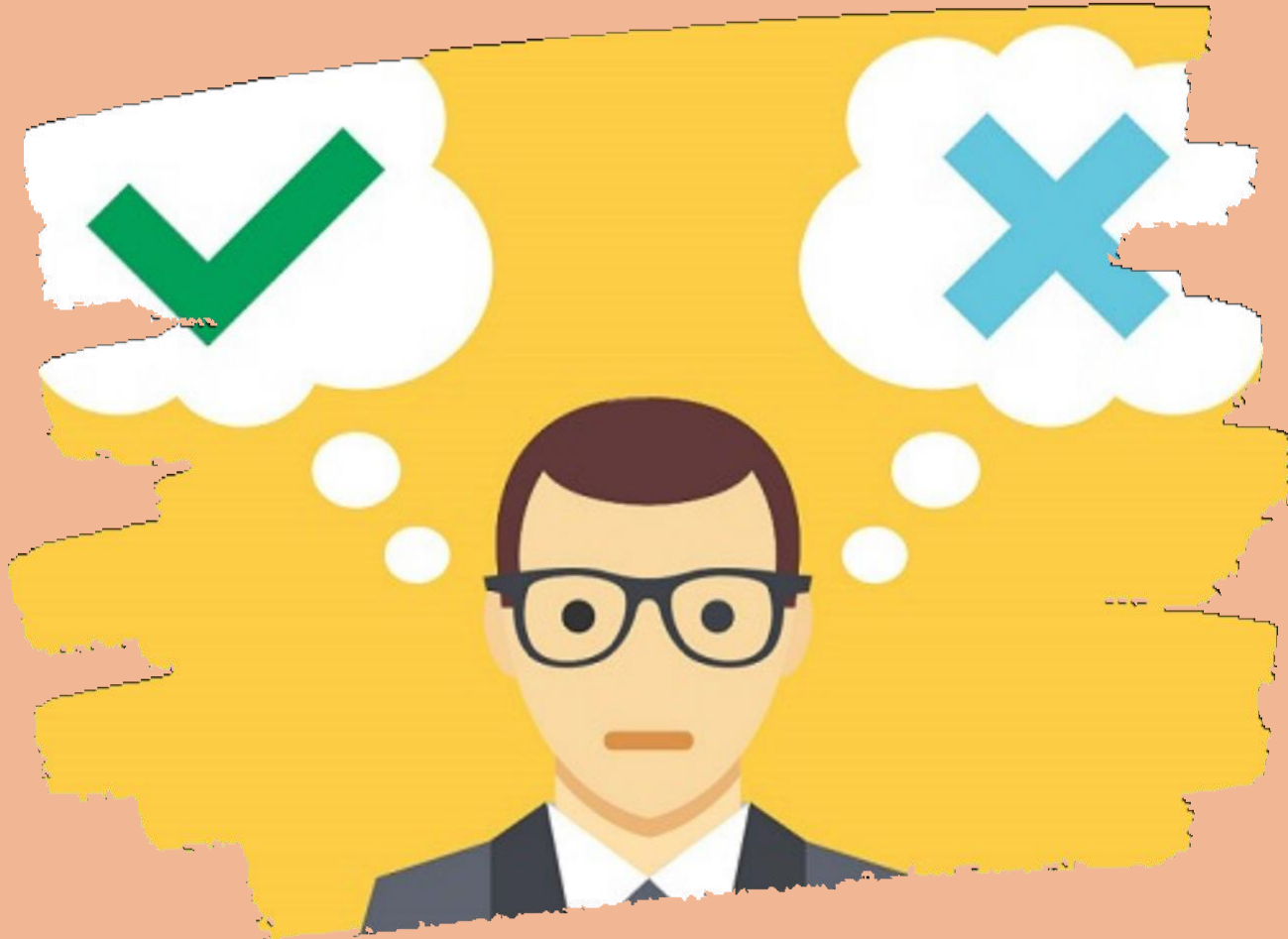
- Yaratıcı ve bağımsızdır. Kurallara ve otoriteye saygı duyar
- Sosyal açıdan dengeli ve mutlu bireylerdir
- Kendilerine ve başkalarına güvenirlir

- Arkadaş canlısı ve duygusaldırlar
- Kendilerine ve başkalarına güvenirlir
- Özgüvenleri yüksektir, sorumluluk sahibidirlir.

BU TUTUMLAR
ARASINDA VEYA
AILE BIREYLERI
ARASINDA BIR
KARARSIZLIK/
TUTARSIZLIK
OLMASI
DURUMUNDA

- Çocuk hangi davranışı nerede ve ne zaman yapacağını kestiremez.
- Neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemez.
- Ayrıca çocuk yaptığı davranışın doğru olup olmamasından daha çok 'Ne zaman yaparsam cezadan kurtulabilirim' düşüncesiyle ilgilenir.
- 'Her şey yap ama cezadan nasıl kurtulabileceğini bul' tekniğini geliştirir.
- Her şeyden önemlisi dengeli ve sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmek için oldukça fazla çaba harcaması gerekecektir.

VELİLERE ÖNERİLER

- İlk olarak kendinizi, ailenizi ve çocuğunuzu iyi bir şekilde tanıyın.
- Çocuklarınızı gerçekten dinleyin. İhtiyaçlarını , sizlere verdikleri sözlü veya sözsüz mesajları anlamaya çalışın.
- Çocuklarınıza sözlerinizle değil davranışlarınızla örnek olun.
- Çocuklarınızın olumsuz özelliklerini söylediğiniz kadar olumlu davranışlarını da dile getirin
- Diğer çocuklar ile kıyaslamayın. Her çocuk biricik ve özeldir
- Çocuğunuzun aldığı sonuçları değil çalışmasını ve gayretini ödüllendirin

- Çocuğunuzdan beklentileriniz onun ilgi, yetenek ve başarıları ile orantılı gerçekçi beklentiler olsun
- Çocuklarınızın yanlış, istemediğiniz bir davranış yaptığında mutlaka bunun üzerine konuşun. neden yapmaması gerektiğini ona açıklayın.
- Ev içinde kuralları birlikte belirleyin ve hepiniz bu kurallara uyun.
- Çocuklarınıza yaşlarına uygun sorumluluklar verin. Yeni şeyler denemesine, görmesine olanak sağlamaya çalışın
- Çocuklarınız kendi zamanınıza göre değil onların içinde buldukları zamana, çağa göre yetiştirmeye özen gösterin

BU SÜREÇTE,

Çocuğunuzu dinleyin ve görüşlerine saygı gösterin.

Çocuklarla karşılıklı konuşmak ve sohbet etmek, onların yaşadıkları bu zorlu süreci atlatmaları için en sağlıklı ve doğal yoldur

Uygun bir zamanda, koronavirüs riski altında yaşanan stres, kaygı, korku ya da üzüntü gibi duyguların normal olduğunu anlatın. Onlara üzgün ya da stresli hissetmenin ya da korkmanın yanlış olmadığını söyleyin

Bu stresli dönemin ve yaşadıkları duyguların geçici olduğunu, yaşamın bir süre sonra normale döneceğini belirtin. Onları anladığınızı hissettirmeye çalışın.

Kendinizin yaşadığı duyguları ve zorlandığınızı anlayabilecekleri şekilde onlarla paylaşın

Telefon, e-posta, sosyal medya ya da internet üzerinden çocuklarınızın arkadaşlarıyla, yakınlarınızda ya da akrabalarınızla iletişim kurmalarına yardımcı olun

Güven ve aile içi aidiyet duygusunun devam etmesi için birlikte aktiviteler yaparak, sohbet ederek vakit geçirmeye özen gösterin

